

היבטים לשוניים בפרשת מקץ עז

**ברצוני להודיע בזה על הכינוס הלשוני בצהרי היום האחרון של תנוכה במצפה יריחו.
על הכינוס עצמו מצורפת הודעה נפרדת.**

דקדוקי קריאה והדרכה לקורא בציבור בפרשת מקץ בהפטרה ובראשון של ויגש

מא א וְהָנָה עֲמֵד עַל־הַיָּאָר: טעם טפחא בתיבת וְהָנָה. הַיָּאָר: היר"ד בשוא נח	
מא ה וַיִּשָּׂן: קמץ בזקף גדול, השי"ן מנוקדת בקמץ	
מא ח וַתִּפָּעַם: הטעם בפ"א מלעיל	
מא יב וַיִּסְפָּר-לֹא: מוטעם בקדמא-זקף ¹	
מא יד וַיַּחֲלֹף: היר"ד בשוא נח והח"ת בפתח.	
מא יז הִנְנִי: על אף הקושי, נר"ן ראשונה בשווא נח	
מא יט וְהָנָה שְׁבַע פְּרוֹת אַחֲרוֹת: תיבה שְׁבַע מוקפת לזו שלאחריה ולא במונח כבחלק מהדפוסים. וְרוֹקוֹת בָּשָׂר: הרי"ש בפתח. דומה אך שונה וְרוֹקוֹת בָּשָׂר שבפסוק ג'	
מא כו חֲלוֹם אֶחָד הוּא: על פי רב מוטעם טפחא-מרכא-סו"פ (ברויאר ואחרים)	
מא כז הֲרִקוֹת - הֲרִקוֹת: יש לשים לב, פעם ראשונה הרי"ש בפתח ופעם שנייה בצידי	
מא ל שְׁבַע: השי"ן בגרש לא בקדמא, וגם לא במונח	
מא לב וּמִמָּהֶרָה: על אף הקושי, המ"ם הראשונה בשוא נח	
מא לג יֵרָא: הטעם ברי"ש, מלרע. אִישׁ נִבּוֹן וְחָכָם: טעם טפחא בתיבת אִישׁ	
מא לד וַיִּפְקֹד: הוא"ו בשווא נע, וא"ו החיבור והפועל בעתיד, כן הוא הדבר בהמשך פסוק לה וַיִּקְבְּצוּ וַיַּצְבְּרוּ-בָר	
מא לה בַּעֲרִים: העמדה קלה בבי"ת להדגשת הסגול המורה על מיודע	
מא מה צָפַנְתָּ: הצד"י בקמץ רחב והפ"א בשוא נע. פָּעַנְתָּ: העי"ן בשוא נח לא בחטף	
אַסְנֶת: האל"ף בקמץ רחב והסמ"ך בשוא נע. בַּת-פּוֹטִי פָּרַע: השם "פּוֹטִי פרע" הוא בן שתי מילים, בספרי תימן הוא בן מילה אחת	
מא מו וַיַּעֲבֹר בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: טעם טפחא בתיבה וַיַּעֲבֹר. לִפְנֵי פֶרְעָה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם: טעם טפחא בתיבת לִפְנֵי	
מא מז לְקַמְּצִים: טעם הסילוק כאן הוא ללא הכנה של טיפחא או מרכא טיפחא (מאריך טרחא) לפניו	
מא מח כָּל-אֹכֵל: בניגון הטעמים של הספרדים עלולה המילה אֹכֵל להישמע מלרע עקב ניגון הפסק (הלגרמיה) ויש בכך כדי לשבש את משמעות הכתוב. בַּעֲרִים: הבי"ת בסגול ומתג, יש לעמוד מעט בקריאתה להבדיל בין תנועת הסגול לשווא, שאז איננה מיודעת	
מא נ יֵלֵךְ: הלמ"ד בפתח. יֵלְדָה-לֹא: געיה ביר"ד	

¹ טעם זה מכונה מתיגה-זקף או לפי התימנים, דרבן. מיקומה של הקדמא. על פי רוב, כולל ברויאר, מעל אות הוא"ו, בתורה קדומה מסומנת היא מעל הנר"ן והערה הבאה להסביר לפשר העניין לפיה מקרה זה הוא "על דעת הזרות" שכן הנר"ן מנוקדת בשווא.

מא נב עָנִי: העי"ן בקמץ קטן, נו"ן בשווא נח ויו"ד בחירק מלא: עונ-יי
 מא נג וַתְּחַלֵּינָה: יש לשים לב למקרא דומה אך שונה בהמשך נד וַתְּחַלֵּינָה
 מא נד הָיָה לָחֶם: טעם נסוג אחור לה"א הראשונה
 מא נז כִּי-חָזַק: הזי"ן בפתח, הקורא בקמץ משנה משמעות
 מב א וַתִּתְּרָאוּ: הטעם באל"ף מלרע
 מב ד יִקְרָאָנּוּ: האל"ף בסגול ונון דגושה²
 מב כא בַּהֲתַחֲנֶנּוּ: הנו"ן הראשונה בשווא נע
 מב כד וַיֵּאָסֶר: כאן האל"ף בחטף סגול בשונה מפרשת ויגש (מו כט) ופרשת בשלח (שמות יד ו) שם היא בשווא נח
 מב כה וַיִּמְלְאוּ: יו"ד בשווא נח, למד ללא דגש ובשווא נח
 מב לח וַתִּלְכוּ-בָּהּ: געיה בת"ו
 מג ב שָׁבוּ שָׁבְרוּ-לָנוּ מַעַט-אֶכֶל: תיבה שָׁבוּ בטפחא, כן הוא לקמן מד כה
 מג ו לָמָּה הִרְעַתֶּם: לָמָּה במלרע וללא דגש במ"ם³
 מג י כִּי לֹא־הִתְמַהֲמְנוּ: התיבה כִּי מוטעמת בטפחא
 מג יא נִכְאֶת: האל"ף ללא תנועה, יש לקרא 'נכות'
 מג יב הַמּוֹשֵׁב: השי"ן בקמץ
 מג טו וּמִשְׁנֵה-כֶּסֶף: הכ"ף בדגש חזק מדין דחיק
 מג יח וַיִּירָאוּ: הרי"ש בשווא נע, הקורא בשווא נח מחליף במשמעות ראייה
 מג כה יֵאָכְלוּ לָחֶם: טעם נסוג אחור ליו"ד
 מג כו וַיִּבְיֵאוּ: האל"ף דגושה אך אין לכך כל השפעה על אופן קריאתה
 מג כז יַחֲנֶךָ: היו"ד בקמץ קטן
 מד י עֹבֵד: העי"ן בקמץ אף על פי שאין היא מוטעמת באתנח או סו"פ⁴, וכן בפס' יז
 הפטרת שבת חנוכה זכריה ב יד – ד ז:
 ב יד רָנִי: הרי"ש בקמץ חטוף (קטן), הטעם בנו"ן מלרע. הַנְּנִי: הנו"ן בשווא נח
 ב טו וְשִׁכְנִיתִי: מלרע. וְהָיוּ לִי: טעם נסוג אחור לה"א. וַיִּדְעָתָ: העי"ן בפתח
 ב טז וּבַחֲרָ: מלרע לא נסוג אחור
 ג ז וְגַם תִּשְׁמַר אֶת-חֲצָרִי: טעם טפחא במילה וְגַם. מַהֲלָכִים: הה"ה והלמ"ד בשווא: הראשון, בה"ה, נח (נשמעת כה"א במפיק), והשני, בלמ"ד, נע
 ד א כָּאִישׁ אֲשֶׁר-יַעֲזֹר מִשְׁנָתוֹ: טפחא במילה כָּאִישׁ ובמילה מִשְׁנָתוֹ דגש חזק בשי"ן (מלשון שינה)

² הקורא אל"ף בצירי משנה משמעות

³ כן הוא הדבר כאשר 'למה' מוטעמת בטעם משרת והתיבה שלאחריה פותחת באחת מהאותיות אל"ף (שם השם נחשב לעניין זה כפותח בגרונית), ה"א (יש חריגים מעטים) ועי"ן. דין זה נכון גם במקרים רבים אחרים כגון: קומה, שובה וכדו' שלפעמים הן מלעיל ולפעמים מלרע לפי אותו עיקרון.

⁴ נקרא קמץ בז"ק (זקף קטן)

ד ב וְגִלָּה: במפיק

ד ז חֲזָן: אין פסק בין התיבות

ראשון של ויגש:

מד יח וְאֵל-יָחַר: הטעם ביר"ד מלעיל

מד כה שָׁבוּ שְׁבָרוּ-לָנוּ מָעַט-אָכַל: טעם טפחא בתיבת שָׁבוּ

מד כז יִלְדָּה-לִּי: געיה ביר"ד

סוף חנוכה

ז יג קָעֶרַת: העמדה קלה בקר"ף למנוע הבלעת העי"ן החטופה

ז פד מְזַרְקִי-לָסָף: העמדה קלה במ"ם

ז פז אֵילִם שְׁנִים-עָשָׂר כְּבָשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה: תיבת שְׁנִים-עָשָׂר בפשטא

ז פט וּבָבֶא: על אף הקושי, הבי"ת הראשונה בשווא נח. מְדַבֵּר: המ"ם בחירק והדל"ת דגושה, הקורא בשווא משנה משמעות

ח ב בָּהֶעֱלֵתָּ: העמדה קלה בה"א ובלמ"ד והתי"ו בשוא נע, יש לקרא: בה-על-תך

ממשיכים לעקוב אחרי המקורות ששימשו את ר"מ ברויאר ז"ל בקביעת נוסח המקרא עבור 'דעת מקרא' של מוסד הרב קוק, ומאוחר יותר תנ"ך חורב וכתר ירושלים. מובא כאן המנחת שי עם הערותיו של צבי בצר ז"ל.

מא ה **וטבות: לשש. מ"ש. מ"ג-ד כו. וטבת: ד** מחלוקת כתיב, נוסח ונציה מנוגד למסורה הגדולה שלו בפרשת בראשית.

מנחת שי: **וְטָבוֹת**: מל' וא"ו תניינא בכל ספרי מדוייקי' וגם בהעתק הללי. זכ"כ ^החרמ"ה ז"ל, וזל"ש, טבת ד' חסרי' דחסרי' בלישנ', וסי' ^וויראו בני האלקים את בנות האדם, ^זשבע פרת הטבת ב' בפסוק, ^חערים גדלת וטבת, ושאר טבות כת"י חס' וא"ו קדמא' ומל' וי"ו בתראה. והמדפיס עצמו ^טהביא מסרה זו כאן וגם בפ' זאתחנן, ובפסוק כתבו חס' דחס' וטעות הוא. [וטבות].

מא ח **ואין-פותר: לש. ואין-ש** בששון יש געיא עם ההקפה.

מא יב **ונספר-לו: ד. ונלפר: ש. ונספר-ל** בכל אלה אין נפקא מנה.

^ה חרמ"ה: טו"ב.

^ו ויראו בני האלקים: בר' ז ב.

^ז שבע פרת: בר' מא כו.

^ח ערים גדלת: דב' ו י.

^ט הביא מסרה זו: מ"ג – ד בר' מא כו; דב' ו י.

מא יג **כאשר פתר-לנו: לשש, מ"ש. כאשר: ד** מחלוקת געיא או טעם.
מנחת שי: **כאשר**: בלא מקף, וחשי"ן במאריך. [פאשר].

מא יד **וירצהו: לשש, מ"ש, מ"ק-ש. וירצהו: ד, מ"ק-ד**
לפי ונציה אין יו"ד אחרי הרי"ש.

מנחת שי: **וירצהו**: במקצת ספרי הדפוס חס' יו"ד וחס' וי"ו, ובמקרא גדולה ט' נמס' עליו ל' וחס' דחס', ונגרר אחריה ג"כ בעל "מנחת כהן בבלי דעת. ואולם בכל ספרי כ"י מדויקין ובדפוסים ישנן מל' יו"ד, ומסו' עליו ל' וחס' וא"ו, וכ"כ "חמאירי ז"ל. וגם "חרמ"ה כת', וירצהו מן הבור מל' יו"ד וחס' וי"ו כת'. >וכן ב"זוחר וירצהו חס' וי"ו, ומאן איהו דא קב"ח בגין דהא לית מאן דאסיר ופתח בר קב"ח דכתיב **כא** יסגר על איש ולא יפתח (איוב י"ב), ודריש ליה נמי באנפי אחריני, ע"ש. <[וירצהו].

מא יח **עלת: לשש, מ"ש, מ"ג-לד ג. עלות: ד** לפי ונציה יש וי"ו אחרי
הלמ"ד בניגוד לשאר המקורות לרבות המסורה הגדולה של ונציה עצמו.

מנחת שי: **עלת שבע**: חס' ב' וא"וין בספרי מדויקין וגם בהעתק הללי, וכן הוא ע"פ המסורת, שלא נמנה בכלל השלישה מלאים וי"ו בתראה. וס' נמס' **כב** במקרא גדולה בריש פרשתא, גם כי **כג** המדפיס טעה וכתבו מל'. **כד** וחרמ"ה ז"ל הביא כל המסורות בשרש עלה, בענין דקרבנות ובענין עלה בעלמא, מסכימו למסר' שלנו, ובסוף דבריו כתב, אשתכח השתא דכל אורית, עלת, העלת, חס' דחס' כתי' בר מן ד', תלתא חס' וי"ו קדמאח ומל' וי"ו בתראה, וחד מל' וי"ו קדמאח וחס' וי"ו בתרא, **כה** וזעלית עליו עולת, וחד פליגין ביה נוסחי דמתחזקי בדיוקא, **כו** העלת אחריהן, רובא כתי' חס' דחס', ומיעוטא מל' וי"ו בתראה, ואחרי רבי' להטות, ועו' דמסור' מסייעא לרובא, עכ"ל. >ועיין **כז** מ"ש בסוף משפטים. <[עלת].
לפי המנחת שי יתכן שנוסח ונציה הוא טעות דפוס.

מא כד **השבלים (1): ששד. השבלים: ל השבלים (2): שד. השבלים: ל?**

בלניגערד כאן ובהמשך אין דגש בשי"ן של השבלים ובמקום אחד מנוקד קמץ.

ותבליעוהו שפליס חדקות

את שבעת השבלים חטבות

בכ"י לניגערד **את שבעת השבלים חטבות** ניקוד זה נראה בלתי אפשרי לפי הכללים המקובלים.

^{טז} נמס' עליו: מ"ק – ד על אתר.

^י מנחת כהן: על אתר.

^{יח} חמאירי: מקץ פרשה א, מ ע"א.

^{יט} חרמ"ה: רו"ץ.

^כ בזוחר: בראשית, קצה ע"א.

^{כא} יסגר על איש: איוב יב יד.

^{כב} במקרא גדולה: מ"ג – ד בר' מא ג.

^{כג} המדפיס: ד על אתר.

^{כד} וחרמ"ה: עלי"ה, ג ע"ב.

^{כה} וזעלית עליו: דב' כז ו.

^{כו} העלת אחריהן: בר' מא כז.

^{כז} מ"ש: מ"ש שמי' כד ה ('ויעלו עלת' וכו').

פרת: לשד, מ"ש, מ"ק-לשד. פרות: ש

מא כו מחלוקת כתיב, ששון מוסיף וי"ו. מנחת שי: **שבע פרות**: בהעתק הללי פרת, ירוש' פרות, עכ"ל. ובכל הספרי' חס' ^גונמס' עליו ל' חס', וכ"כ ^{נא}הרמ"ה ז"ל. [פרת].

מה כז והרעת: לד, מ"ש, מ"ג-אד י' מד ט. והרעות: ש

מנחת שי: **ושבע הפרות הרקות והרעות**: בהעתק הללי והרעת, א' חס' בלישנ', ירוש' והרעות מל', עכ"ל. ובכל הספרי' חס'. וכן ^{נב}במסורת, והרעות ג', ב' מלא' וא' חס', ^נותאכלנה הפרות הרקות והרעות, ^נושבע הפרות הרקות והרעות, ^נוהרעות רעות מאד (ירמיה כ"ד), מצינעא חס'. אחר כך בא לידי לשון ^נהרמ"ה מסכים למה שכתבתי, וזל"ש, כל רעות באורייתא מלא בר מן ב' חסרי', וסי' ^נהרקות והרעות בתרא, ^נלא תהיה אחרי רבים לרעות, ושאר אורייתא מלאים. ¹⁵⁵ [והרעות].

השכלים: ששד. השכלים: ל? שוב השכלים

בטוח, שאמנם אין דגש מחוק.

מא ל וקמו שבע: לשש. שבע: ד

ההטעמה החריגה של ונציה משום מה נקלטה בהרבה חומשים.

מא לה הטבות: ששד, רמ"ה, מ"ג-ד כו, מ"ק-ל ו ב. הטבת: ל

הפעם לנינגרד חורג בכתיב וגם סותר את המסורה שלו. באופן כללי בכתיב היד (וגם בונציה) המס המסורה מדויקת יותר מהמסירה, כלומר נוסח הכתיב שלהם פחות מדויק מהמסקנה היוצאה מלשון המסורה.⁵

מא לט אין-נבח: לש. אין-: ש

ששון מוסיף געיא כנראה אופייני.

^ג ונמס' עליו: מ"ק - ד על אתר.
^{נא} הרמ"ה: פ"ר.
^{נב} במסורת: מ"ג - ד בר' מא כ.
^נ ותאכלנה הפרות: בר' מא כ.
^נ ושבע הפרות: פסוקנו.
^נ והרעות רעות: יר' כד ג.
^נ הרמ"ה: רז"ע.
^נ הרקות והרעות: פסוקנו.
^נ לא תהיה אחרי: שמי' כג ב.
¹⁵⁵ הכתיב מלא חזו"ו חמוצג בדיבור-המתחיל (בכ"י א ובכ"י ל) אינו תואם את הנוסח חסר חזו"ו שקבע נוריני בהערותו. מעתיקו של ק"1 שם לב לאי-התאמה זו, ולאחר שסיים את העתקת הדיבור-המתחיל מן האוטוגרף של נוריני בכתיב מלא, תיקן אותו בהשתמשו בעמוד חזו"ו של 'והרעות' כעמוד הימני של חזו"ו. ונמצא אפוא כתוב בו 'והרעות', בתי"ו בעלת 'גג' ארוך.
⁵ עם זאת יש להזהר, כי לרוב לשון המסורה קשה ועלולים לטעות בה.

זה מה שעלה בידינו לעת עתה. בע"ה נמשיך לעבור על שאר המקורות וגם על מקורות ההפסדה.

מג יא פרשה וטבעה ד"ר משה רענן מַעַט צָרִי וּמַעַט דְּבַשׁ נִכָּאת וְלֹט בְּטָנִים וּשְׁקָדִים:

"מחיר בית מרקחת"

בעלון "שבת בשבתו" בפרשת מקץ תשע"ג (גיליון 1453) עסקתי בזהות הבוטנים שנשלחו על ידי יעקב כמנחה ליוסף. הצעתי שכל המוצרים במנחה היו בעלי ערך רפואי ולכן מחירם היה "מחיר בית מרקחת". המשכתי בקו מחשבה זה גם בשנת תשע"ו (גיליון 1602) ביחס לדבש דבורים ובטור זה נפנה ל"נכאת" שכנראה גם להם יש ערך רפואי. אוונקלוס מתרגם את "נכאת" ל"שעף" שהוא שעווה וכפי שמתרגם רש"י בפירושו השני: "נכאת - כל נוסי בשמים הרבה קרוי נכאת וכן וַיִּרְאֵם אֵת כָּל בֵּית נִכְתָּה (מלכים ב כ, יג), מרקחת בשמיו, ואונקלוס תרגמו לשון שעווה". ההצעה לראות ב"נכאת" בפסוק שבו פתחנו שם כולל למיני בשמים מסתברת פחות לאור כך שצרי ולט שהם בשמים נמנו בנפרד. ייתכן שהופעתם של הדבש והנכאת בסמיכות קשורה למקורם המשותף כמוצרי כוורת.

קלה לעיצוב

שעווה היא שם כולל לקבוצת תרכובות אורגניות בעלות מבנה כימי המתאפיין בשרשראות ארוכות. השעוות מוצקות ודוחות מים (הידרופוביות) אך מתרככות בטמפרטורות נמוכות יחסית וצורתן ניתנת לעיצוב בקלות (מסיבה זו משמשת השעווה כחומר גלם במוזיאונים המציגים דמויות של "מפורסמים").

השעוות הן משלושה מקורות:

א. מקור מינרלי (בעיקר נפט) כדוגמת הפרפין שהוא חומר הגלם העיקרי בתעשיית הנרות.
ב. מקור צמחי. השעווה הצמחית החשובה ביותר מבחינה כלכלית היא שעוות קרנובה (Carnauba wax) שמקורה במין עץ דקל הגדל רק בצפון מזרח ברזיל. שעווה זו משמשת כתוסף מזון, כשכבת גימור מבריקה ("ווקס") למוצרים שונים (למשל רכבים, כלים, רהיטים ומרצפות), ציפוי מוצרי נייר ועוד.

ג. שעוות המיוצרות בגופם של בעלי חיים. בעלי חיים רבים מפרישים שעוות בעלות תפקידים שונים ומבנה כימי מגוון. למינים רבים של כנימות מגן מעטה עשוי שעווה. סוג נוסף של שעווה מן החי הוא לנולין, חומר המופק על ידי זיקוק מהשומן המכסה את פרוות הכבשים. הלונולין משמש כבסיס לתרופות ומוצרים קוסמטיים שונים, בשל יכולתו להיספג בקלות בעור. שעווה נוספת מעולם החי, המשמשת לקוסמטיקה ולנרות, היא זו המופקת מהלווייתן הקרוי ראשתן. גם אוזן האדם מייצרת שעווה, אולם בכמויות קטנות מאוד, וכמובן אין לה שימוש מסחרי.

דוג דבורים

השעווה המוכרת ביותר שמקורה בבעלי חיים היא הדוגג המופרש על ידי דבורי הדבש. בספרות חז"ל השעווה נחשבת לפסולת הדבש (שבת כב) ואכן הדוגג הוא מוצר לוואי של תעשיית הדבש. במכוורת המודרנית מתקבל דוגג משכבות החותמות את תאי הדבש ומוסרות בתהליך רדיית הדבש, ומחלות ישנות שהוצאו משימוש. במצרים העתיקה השעווה שימשה לאטימה של קמעות ומאוחר יותר לציפוי טקסטים כתובים על לוחות. השתמשו בשעווה לצורך קיבוע צבעים בבניית סירות וספינות. תערובת שעווה עם שחק אבנים שימשה להדבקת להבי סכינים לידיה. השעווה שימשה גם להכנת תרופות וככל הנראה לא השתמשו בה בתקופה זו למאור.

בתקופות מאוחרות יותר השימוש העיקרי בדונג היה לצורך ייצור נרות. לדונג יתרון על שעוות ממקור מינרלי כמו פרפין משום שטמפרטורת ההתכה שלו גבוהה יותר ובכך נמנעים טפטוף ונזילת השעווה שאינה בוערת. היתרון בשעוות מינרליות הוא מחירן הנמוך בהשוואה לדונג דבורים. אפשר לייצר נרות מדונג בכל רמת ניקיון, אך המזהמים המוצקים (למשל חלקי גוף של דבורים) עולים עם הדונג ומצטברים בפתיחה וחוסמים את המשך מעבר הדונג. לכן, על מנת להשיג נר הבוער יפה, יש להשתמש בדונג נקי ככל האפשר. כמויות קטנות של דונג משמשות בתעשיית המזון לציפוי מוצרים כיוון שהוא יוצר שכבה אטומה ומבודדת ואינו מורגש כאשר נבלע עם המזון.

שימושים רפואיים

לשימוש בדונג ברפואה היסטוריה ארוכה ובעיקר בשילוב עם דבש. לדונג תכונות אנטי בקטריאליות. הוא שימש ומשמש כבסיס לתרופות ולתכשירים קוסמטיים כמו קרמים, סוגים מסוימים של שפתונים וייצור משחות רפואיות. במרשתת מופיע מרשם טבעי למניעת "קדחת השחת" (נזלת אלרגית) המבוסס על דונג. "קדחת השחת" היא תגובה אלרגית נפוצה מאוד לביצי החרק המיקרוסקופי קרדית אבק הבית (ראו בתמונה) הנישאים על גרגרי האבק, אבקת פרחים, חלקיקי עובש ורוק בעלי חיים. כתלות בחומרת המחלה מומלץ ללעוס חלת דבש ואם אפשר טוב יותר ללעוס את לוחות הדונג החותמות את תאי הדבש. בלית ברירה ניתן להסתפק בכף דבש בכל ארוחה.

הדבורים מוסיפות לדונג המשמש לבניית חלות הדבש חומר המונע התפתחות תגובות אלרגיות, אסטמה, סינוסיטיס ועוד. הדונג מכיל תרכובות מועילות נוספות המהוות חלק מהפרופוליס. ייתכן שגם תוצר כוורת זה נקרא על ידי הקדמונים שעווה. הפרופוליס הוא תערובת הנאספת על ידי דבורים ומורכבת בעיקרה משרף עצים, דונג ורוק של הדבורה האוספת. בין שאר כינויו הפרופוליס מכונה גם "האנטיביוטיקה של הטבע". הפרופוליס נמצא בשימוש בידי האדם עוד מימי מצרים העתיקה, יוון ורומא כתרופה, כחומר דבק ואיטום לכלים ולחניטה משום שהוא מונע ריקבון.

לתגובות ורישום לקבלת מאמרי צמחים ובעלי חיים על פי סדר הדף היומי:
raananmoshe1@gmail.com

הודעה על הכינוס במצפה יריחו

בס"ד חננו שמחים להזמין את העיבור

לשיעורים על התורה ולשונה ביום עיון

אשר יתקיים בצערי "זאת חנוכה", יום ראשון, ג' בטבת תשע"ז

בבית הכנסת "יגל יעקב" ובית המדרש "נר יצחק", מצפה יריחו

13:50 עת שְׁעָרֵי לִשׁוֹן לְהִפָּתֵחַ

רפאל נר	עד כמה מדויקת היא לשון המקרא?
הרב יצחק פרנק	"הבא" להורגך השכם להורגו
אליהוא שנון	קריאות חלופיות בתפילה
הרב יעקב לויפר	עיון בלשון התפילה לעצירת גשמים
אלנתן חן	שיטה ייחודית לאבן ג'נאח והשלכותיה להלכה

16:30 תפילת מנחה

הרב יהודה קרויזר	דברי ברכה מפי מרא דאתרא
אליהו חלפון	מאור החנוכה לאור הגנוז
הרב יהושע שטיינברג	עושים סדר משורש עד"ר
ד"ר יובל וייס	לדמותם של פסוקים חסרי אתנחתא בתורה

* ייתכנו שינויים בלוח הזמנים

למגיעים באוטובוס: קו 216 יוצא מירושלים בשעה 12:55, 13:00 ועוד
וחוזר לירושלים ממצפה יריחו בשעות 16:00, 18:00

עזרת נשים פתוחה

הכניסה ללא תשלום

נשמח לראותכם!

נודה לכם אם תודיעו לחבריכם על יום העיון ותפיצו בלוחות המודעות
רצוי לאשר השתתפות: info@maanelashon.org 0587203297 (אוראל)

תן לחכם ויחכם-עוד

אנא שלחו את הערותיכם!

הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com

הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליונו מופיע
שם): <http://www.ladaat.info/gilyonot.aspx>

מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום דקדוק ומסורה
<http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45&p=272195#p272195&t=10317>

אם אתה מתעניין
בהבטים הלשוניים של התורה
(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')
אתה מוזמן להרשם (בחנם)
לקבלת דוא"ל בגושים לשוניים

בכתובת: maanelashon@gmail.com

☺ בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכתבים ☺